

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Jesusa Andonegi Ormaetxe

*Mundaka,
Bizkaia
(1924-2016)*

Aurkibidea

Biografia

Bermeogaz muga egiten duen Iturritxu baserrian jaio zen 1924. urtean. Aita zuen bertakoa, baserritarra; ama, osterera, Fruizkoa zen. Umetan, herriko eskolan eta mojetan ibiltzeaz gain Bermeora era joaten zen josten ikastera. Gerra garaiko eta baserriko bizimoduaren berri eman zigun elkarrizketan. Baserrian denetariko lanak egindakoa da eta bere ama bezala bera ere esne-saltzailea izan zen 35 urtez 21 etxetan.

Zintak

MUD-006

- **Proiektua:** Mundakako ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea
- **Data:** 2012-12-21
- **Iraupena:** 61 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Goiria Mendiola, Nerea

MUD-007

- **Proiektua:** Mundakako ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea
- **Data:** 2012-12-21
- **Iraupena:** 62 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

Pasarteak

1. Iturritxuko iturria

- **Erref:** MUD-006/003
- **Iraupena:** 0:01:32. **Hasi:** 00:03:35. **Bukatu:** 00:05:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroatera
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:

Beraien jaiotetxeari Iturritxu deitzen diote iturburua baitu bertan eta auzoak bertara joaten ziren ur bila. 35 urtez esnea eroan izan du Bermeora. Ez zenez bermeotarra zerga kobratzen zioten eta esnari ur apur bat botatzen zion aurreztu asmoz.

2. Aita etxera dirua ekar zezan adoptatu zuten

- **Erref:** MUD-006/004
- **Iraupena:** 0:01:41. **Hasi:** 00:05:07. **Bukatu:** 00:06:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Bere ama Fruizkoa zen eta aita adopzioan ekarri zuten Iturritxura. Iturritxun andre alargun bat bizi zen alaba bigaz eta mutil beharra zuten etxera dirua ekartzeko. 12 urte zituela etorri zen Mundakara eta lanean zebilela, Bermeoko fraideetara joaten zen irakurtzen eta idazten ikastera.

3. Bizimodu gogorra

- **Erref:** MUD-006/005
- **Iraupena:** 0:01:22. **Hasi:** 00:06:48. **Bukatu:** 00:08:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Jesusak bizimodua gogorra izan du, gazterik alargundu zen. Ordura arte ere gizona itsasoan egoten zen lanean eta baserritik aurrera ateratzeko alogeran hartu behar izaten zuen norbait.

4. Gailetan truke errekadutan

- **Erref:** MUD-006/008
- **Iraupena:** 0:02:02. **Hasi:** 00:11:15. **Bukatu:** 00:13:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

<p>Herriko eskolara joateko errepidea gurutzatu behar izaten zuten eta aitak ordaindutako ikastetxera, komentukora, bidali zuen. Baina Jesusak askotan gurutzatzen zuen errepidea etxekeok jakin barik; izan ere, andre batek errekaduak egitearen truke saria ematen zion: gaileta gozo-gozoak.</p>

5. Komentuko ikastetxea eta josten Bermeora

- **Erref:** MUD-006/011
- **Iraupena:** 0:01:48. **Hasi:** 00:15:58. **Bukatu:** 00:17:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak

Laburpena:

Komentuko ikastetxeko mojak dakartza gogora. Bertan ez zuen josten ikasi, Bermeon baino. Bermeon josten zebilen etxean egiten zuen lo domeketan gauez etxera ez bueltatzeko.

6. Luxuzko ezkontza-bazkaria

- **Erref:** MUD-006/012
- **Iraupena:** 0:06:25. **Hasi:** 00:17:46. **Bukatu:** 00:24:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

Bermeon josten ikasi zuen etxekoak egin zion gerora bere ezkontzako soinekoa. Demiku auzoko ermitan ezkondu zen Jesusa. Bere aitak gerra garaian Gernikatik ekarritako adreilu batzuekin egindako tejabana batean egin zuten 63 lagunek bazkaria. Adreiluak kamioi batean eta astoz garraiatu zituzten. Jesusak esnea eramaten zuten taberna batekoak prestatu zion bazkarirako behar zuten guztia. Sukaldari bat hartu zuten eta Mundakako gozodendatik eroan pastelak.

7. Eztei-bidaia Bilbora

- **Erref:** MUD-006/014
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:26:26. **Bukatu:** 00:27:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

Ezkontzerakoan Bilbora joan ziren, gizonaren arrebgana. Zortzi egun egin zituzten bertan eta etxetik eroan zuten jatekoa. Horietako egun batean Donostiara joan ziren egun pasa.

8. Baserriko beharra gogorra da

- **Erref:** MUD-006/020
- **Iraupena:** 0:03:14. **Hasi:** 00:44:59. **Bukatu:** 00:48:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak

Laburpena:

Baserriko beharrak gogorrak dira: goizeko seietan altxatu eta gaueko hamabietan oheratu. Jatorduak beti ziren antzekoak. Goizean goizetik aita altxatzen zen eta denei prestatzen zien kafea. Ostean denak hasten ziren

eguneroko eginbeharretan. Jesusak sekula ez ditu behien satsak egin, ez ei zen emakumezkoen lana. Alogeran hartutako jendea izaten zuten etxean, bat hogei urtez izaten zuten.

9. 20 urtez morroi bera etxean

- **Erref:** MUD-006/021
- **Iraupena:** 0:02:01. **Hasi:** 00:48:13. **Bukatu:** 00:50:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Hogei urtez beraien etxean morroi lanetan aritu zen bat jan onekoa zela dio. Behin apustua egin zuen untxi oso bat arrozarekin jateko gai zela. Mundakan zegoen beste neskame batekin ezkondu zen, baina beraienean irabazitakoaren ia ezinezkoa zen ezkontzea eta orduan itsasora joan zen lanera.

10. Azpigarritan basora

- **Erref:** MUD-006/022
- **Iraupena:** 0:00:57. **Hasi:** 00:50:14. **Bukatu:** 00:51:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

Bere aitak esaten zuenez kortako azpiak egitea ez zela emakumeen lana, ez zuen horrelakorik egiten. Hala ere, azpigarritan askotan joaten zen basora. Gaur egun makina asko dago baserriko lanetarako, lehen askozaz gogorragoa zen.

11. Goldea, area eta karramarroa baserriko lanetarako

- **Erref:** MUD-006/027
- **Iraupena:** 0:00:27. **Hasi:** 00:53:13. **Bukatu:** 00:53:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak

Laburpena:

Goldea eta area ziren erabiltzen zituzten makinak baserrian. Bakoitza zertarako erabiltzen den azaltzen du. Geroago karramarroa izan zuten. Lurra zelan prestatu behar zen. Ez zuten gaur eguneko erraztasunik, norberak sakrifikatu behar zuen.

12. Uztarria

- **Erref:** MUD-006/028

- **Iraupena:** 0:04:17. **Hasi:** 00:53:40. **Bukatu:** 00:57:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak

Laburpena:

Behiak uztartu behar izaten zituzten beraien aurretik joateko. Uztarria zelan jartzen zitzaien azaltzen du, bi lagun beharrezkoak ziren hori egiteko. Uztarri baten irudia du aurrean eta horrekin batera azaltzen du. Mundakan ez du uztarriginik ezagutu, Mungian zegoen 'Buzterri' ezizeneko bat.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-01-25

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com